

دکتر حسین حسینی نژاد *

هیدروپلیتیک، آب و منازعه‌ای که در راه است!

آب منشأ شکل‌گیری تجمعات و ایجاد هویت‌های اجتماعی در این سرزمین بوده است. این هویت‌ها مسبب ایجاد نخستین کانون‌های قدرتی شد که از به‌هم‌پیوستن آن‌ها، حکومت‌های کلان مانند مادها و بعد از آن هخامنشیان و... در ایران پا گرفت. بنابراین سیاست از دیرباز پا به پای آب در آبادی‌های ایران حضور داشته است؛ فرایندی دیرینه که هنوز هم ادامه دارد.

این رابطه به گونه‌ای است که همواره بهبود وضعیت و حفظ جایگاه طبیعت به نوعی در تقویت امنیت که موضوعی پُر اهمیت برای حاکمیت است مؤثر بوده، اما همین آب تحت شرایطی می‌تواند ماهیت امر سیاسی را دگرگون و مدنیت شکل گرفته را تبدیل به بدویت کند. دقیق‌تر آن است که هر گونه تغییر در حوزه محیط‌زیست آثار سیاسی اجتماعی را به وجود می‌آورد که آن‌ها به نوبه خود زمینه بروز منازعه و تهدیدات امنیتی خواهند شد. مهم‌تر از تغییرات، اثرات منفی ناشی از کمبود منابع طبیعی است. این نکته آن قدر اهمیت دارد که اندیشمندانی همچون توماس هومر و دیکسون معتقدند در آینده منازعات مدنی و جنگ بین دولت‌ها ریشه در کمبود «منابع طبیعی» از قبیل آب، انرژی، جنگل‌ها و مواردی از این قبیل خواهد داشت. آن‌ها طبیعت را کانون اصلی منازعه در قرن آتی می‌دانند. در این میان مسأله آب شیرین دارای اولویت چشمگیر می‌باشد به گونه‌ای که بر بنیاد رویکرد هیدروپلیتیک، منازعات آینده سرشتی آب پایه خواهد داشت.

امروزه یافته‌های علمی و شواهد میدانی گویای این واقعیت هستند که بحران آب دیرگاهی است که آغاز شده و متأسفانه عادت کرده‌ایم تا وقتی موضوعی به یک بحران یا اُترچالش چند جانبه تبدیل نشده کمتر به آن بیاندیشیم. از این رو به جای پیشگیری از وقوع بحران، دانما در فکر حل بحران هستیم، به زبانی ساده از آن‌جایی که هنوز هشتمان در گرو نهمان است تازه زمانی که صدای جیغ کسی در می‌آید، قصه، بحران آب است. نمونه بارز این است که اگر چه صدای کارشناسان این حوزه که از مدت‌ها پیش بارها در خصوص بحران آب و آینده مخاطره برانگیز آن هشدار داده بودند به جایی نرسید، اما فریاد کشاورزان و شهروندان خوزستانی، اصفهانی و... این واقعیت را فہم‌اند که در این حوزه کارد به استخوان رسیده است. چه خوشمان بیاید و چه نیاید این قانون طبیعت است، به قول مرحوم استاد باستانی پاریزی هر که با طبیعت نساخت، نابود می‌شود. بنابراین اگر کشوری نتواند سیاست‌های منسجم داشته یا مردم را آموزش دهد، در این صورت حتی اگر منابع زیرزمینی ارزشمندی هم داشته باشد نمی‌تواند به توسعه دست یابد زیرا در نبود مدیریت، سیاست‌گذاری و فقدان آموزش درست، منابع به هر میزان هم که باشد به آسانی به هدر خواهد رفت.

ناسازگاری لوجوانه و طولانی مدت ما سبب شده است تا آب، این هدیه ارزشمندی که خداوند به پاک‌ی آن‌را از آسمان فرو فرستاده تا مایه حیات و اکسیر زندگی آدمیان باشد «وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا» در قلب نگرانی‌های امروز و آینده سیاست قرار گیرد. به عبارتی امروز دیگر «بحران آب یک بحران حاکمیتی است» بحرانی که به فوریت نیازمند تصمیم‌گیری درست و اقدام به موقع است.

البته ارتباط آب و حاکمیت، قدمتی به بلندی تاریخ دارد. در ایران هر کجا آبی هر چند اندک هم وجود داشته در آن‌جا یک آبادی به وجود آمده است؛ به واقع

در آینده نیز فرایندگی و گستردگی بیشتری خواهد داشت به واقع وضعیت آب و محیط‌زیست حکایت از تارک بودن چشم‌انداز امنیتی در ایران دارد زیرا تبدیل منابع تجدیدپذیر به منابع تجدیدناپذیر که ناشی از افزایش بی‌رویه مصرف است نتیجه‌ای جز جنگ و منازعه ندارد. این جا است که حکمرانی آب به موضوع اولویت دار در سیاست تبدیل می‌شود. وقتی صحبت از حکمرانی آب به معنی روش‌های تصمیم‌گیری و ایجاد هماهنگی بین بازیگران مختلف در مورد توزیع آب به میان می‌آید متوجه می‌شویم که اتخاذ یک روش برای رسیدن به یک تصمیم درست و ایجاد هماهنگی میان بازیگران در جهت اجرای تصمیمات متخذه برای مدیران استراتژیک به همین سادگی هم نیست.

اولین مانع بر سر حل بحران آب «محافظه کاری» است. باید بپذیریم که مدیریت بحران آب به روشی که آب از آب تکان نخورد، شدنی نیست. تا وقتی که سیاستمداران ترجیح بدهند به جای وارد شدن در دل بحران آب، آرام از کنار آن بگذرند آتش همین آتش است و کاسه همان کاسه. اگر چه شاید تا حدودی هم حق داشته باشند زیرا مسئله آب واقعا پیچیده است و هر گونه دستکاری در آن مثل دست زدن به لانه زنبور است. این

و اشکال شهروندی را شکل می‌دهد و هر گونه تغییر در کیفیت و کمیت آب این اشکال و هویت‌ها را دچار تغییر و دگرگونی می‌کند. وقتی موضوعی تا این حد درگیر متغیرهای گوناگون و پیچیده است کار تصمیم‌گیری واقعا سخت می‌شود و این تردید را ایجاد می‌کند که به راستی چه کسی بهترین توانایی یا صلاحیت تصمیم‌گیری در این مورد را دارد؟ آیا حاکمیت به تنهایی می‌تواند این بحران را مدیریت کند؟

به طور کلی نقش حاکمیت، تجویز یا کمک به طراحی ترتیبات سازمانی و مالی خاص برای تصمیم‌گیری درباره آب و تنظیم آب است و نه بیشتر. واضح‌تر این‌که حاکمیت بدون حضور مردم هرگز کاری را از پیش نخواهد برد، اشتباهی که برخی سیاستمداران و بروکرات‌های رئالیست بدان گرفتارند. در حقیقت در بر می‌گیرد. طبیعتا وقتی منابع کم است اولین موضوع مربوط به خطرات مربوط به توزیع آب با در نظر گرفتن این‌که چگونه استفاده از آب در یک مکان بر امکان استفاده از آب در مکان‌های دیگر تأثیر می‌گذارد.

دوم؛ بحث انتقال آب است؛ انتقال از بالادست به پایین دست؛ از کشاورزان به تولیدکنندگان آب بطری؛ از محصولات کم ارزش به محصولات تجاری با ارزش بالاتر، از یک حوضه رودخانه به حوضه‌ای دیگر، از بخش کشاورزی به صنعت، از دریا به خشکی و ... سبب خواهد شد تا عده‌ای سود ببرند و عده‌ای دیگر محروم بمانند و یا حتی آسیب ببینند. سوم؛ بحث دانسته‌های ما از آب است. به نظر می‌رسد دانش آب به اندازه کافی ساده و قطعی نیست که بتواند مبنایی صریح برای تصمیم‌گیری برای حاکمیت فراهم کند، شاید این تا حدی به این دلیل دمدمی مزاج بودن آب است به طوری که پیش‌بینی دقیق رفتار آن، چه از نظر کمیت و چه کیفیت دشوار است. چهارم؛ این‌که آب فقط طبیعی نیست، بلکه بسیار اجتماعی است بطوری که تفاوت در دسترسی به منابع آب، به نوبه خود هویت‌های اجتماعی

* دکترای مسائل ایران

صیانت از منابع آب (۲)

دکتر حسین غضنفرپور *

در بخش اول به مهم‌ترین مسائل و چالش‌های منابع آب در ابعاد خارجی و داخلی و این‌که بهره‌برداران، وظیفه صیانت از منابع آب را دارند و صیانت از منابع آب وظیفه همگانی است، اشارات داشتیم. در این قسمت به وضعیت منابع آبی حوضه آبریز رودخانه تنگویی می‌پردازیم. حوضه‌های آبریز، محدوده‌های جغرافیایی هستند که از سرچشمه تا مصب در یک همگرایی هیدرولوژیکی، آب‌های محدوده را جمع‌آوری کرده و در آبگیر، آبراهه و مصب جریان آب را منتقل می‌کنند. آبگیر در حقیقت سرشاخه‌ها و مکان جمع‌آوری آب در حوضه است؛ آبراهه مسیر اصلی جریان آب رودخانه و محل بهم پیوستن آب‌های جاری است و مصب در واقع نقطه پایانی جریان آب حوضه است که به دریا، دریاچه یا یک چاله داخلی ختم می‌شود. به طور طبیعی استفاده از آب در هر یک از این سه بخش یک رودخانه و حوضه انجام می‌شود و استفاده کنندگانی که حق استفاده از آب را دارند و به عبارتی دارای حقیقه هستند خصوصاً بهره‌برداران سنتی، میزان مصرف آب را با شرایط حوضه تطبیق می‌دهند یعنی اگر میزان ورودی آب به حوضه کم شود، میزان مصرف را پایین می‌آورند و در شرایط پُرآبی، آب بیشتری استفاده می‌کنند. در حقیقت نوعی پایداری در استفاده از منابع آب را اجرا می‌کنند و پایداری همین معنا را دارد. این یک قانون نانوشته در مصرف آب توسط بهره‌برداران سنتی و دارای حقیقه است که اجرا می‌شود. در واقع بهره‌برداران سنتی تعادل هیدرولوژیکی را دوطالبانه اجرا می‌کنند و رمز و راز حفظ طبیعت در طول تاریخ همین بوده اما آن‌چه این تعادل را برهم می‌زند و باعث برهم خوردن تعادل اکولوژیکی حوضه می‌شود، پدیده صنعت است. صنعت و صاحبان صنایع چون به منابع آبی فکر می‌کنند، تعادل هیدرولوژیکی و اکولوژیکی را نادیده گرفته و بر استفاده هرچه بیشتر از آب اصرار دارند و نتیجه آن برهم خوردن تعادل آبی حوضه شده که در نهایت به نابودی منجر می‌شود. تجربیات تلخ سیطره صنعت بر منابع آب کشور گویای همین است. به طور مثال، استقرار صنایع آب‌بَر در حوضه رودخانه زاینده‌رود باعث برهم خوردن تعادل آبی منطقه شده و با کاهش بارندگی در سال‌های اخیر، به چالش آبی و در نهایت به درگیری و تنش‌های اجتماعی منجر شده است. استقرار صنایع آب‌بَر در حوضه آبریز رودخانه تنگویی

(تنه رودخانه دائمی شهرستان سیرجان)، باعث برهم خوردن تعادل آبی و تعادل اکولوژیکی شده و در آینده آن را تشدید خواهد کرد. استقرار مجتمع عظیم فولاد و کارخانه‌های متعدد در محدوده معدنی گل‌گهر در مجاورت مصب رودخانه تنگویی یعنی بالای سیرجان (کفه نمکی)، از سال‌های گذشته مسائل آبی را در شهرستان سیرجان ایجاد کرده بود و انتقال آب با تانکر به مجتمع گل‌گهر از دید کارشناسان، نوعی برهم زدن تعادل محسوب می‌شد که خوشبختانه با انتقال آب خلیج فارس به این مجتمع تا حدودی مشکل حل شد و تنش آبی و در نهایت تنش‌های اجتماعی را کم کرد. اما استقرار صنایع مس چهارگنبد و تخت‌گنبد در سرشاخه‌های رودخانه تنگویی شامل رودخانه پلنگی، رودخانه اهره و بابوچهر و استفاده گسترده از منابع آبی سرشاخه‌ها، مسلماً وضعیت پایین‌دست حوضه آبریز یعنی سد تنگویی را با چالش جدی مواجه کرده و خواهد کرد. استقرار صنایع آهن و فولاد در جوار معدن گل‌گهر در پایین‌دست سد قرار دارد و مشکل جدی را متوجه حوضه آبریز و سد تنگویی نمی‌کند اما استقرار صنایع مس تخت‌گنبد و بالادست سد تنگویی یعنی در سرشاخه‌ها شرایط بحرانی را در آینده رقم خواهد زد این شرایط بحرانی از دو جهت اثر گذار خواهد بود ۱- استفاده گسترده از منابع آب و کاهش آب در پایین دست و تجاوز به سایر حقیقه‌ها ۲- آلودگی منابع آب در سرشاخه که مسلماً اثرات ناگوار در پایین دست یعنی آب شرب شهر سیرجان دارد یعنی این‌که آب قبل از ورود به آبراهه اصلی توسط کارخانه مکبده و چیزی برای تنگویی و مصرف شهر سیرجان و دوم آلودگی آب تعادل هیدرولوژیکی را دوطالبانه اجرا می‌کنند و رمز و راز حفظ طبیعت در طول تاریخ همین بوده اما آن‌چه این تعادل را برهم می‌زند و باعث برهم خوردن تعادل اکولوژیکی حوضه می‌شود، پدیده صنعت است. صنعت و صاحبان صنایع چون به منابع آبی فکر می‌کنند، تعادل هیدرولوژیکی و اکولوژیکی را نادیده گرفته و بر استفاده هرچه بیشتر از آب اصرار دارند و نتیجه آن برهم خوردن تعادل آبی حوضه شده که در نهایت به نابودی منجر می‌شود. تجربیات تلخ سیطره صنعت بر منابع آب کشور گویای همین است. به طور مثال، استقرار صنایع آب‌بَر در حوضه رودخانه زاینده‌رود باعث برهم خوردن تعادل آبی منطقه شده و با کاهش بارندگی در سال‌های اخیر، به چالش آبی و در نهایت به درگیری و تنش‌های اجتماعی منجر شده است. استقرار صنایع آب‌بَر در حوضه آبریز رودخانه تنگویی

* عضو هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر کرمان

آگهی تجدید مناقصه خرید یک دستگاه کامیون آتش نشانی و امدادی به همراه تجهیزات مربوطه (شرکت مجتمع جهان فولاد سیرجان)

شرکت مجتمع جهان فولاد سیرجان در نظر دارد نسبت به خرید یک دستگاه کامیون آتش نشانی و امدادی به همراه تجهیزات مربوطه از طریق مناقصه عمومی دو مرحله ای اقدام نماید؛ لذا از تأمین کنندگان معتبر که دارای توانایی مناسب و سوابق و تجارب مورد قبول می باشند، دعوت بعمل می آید حداکثر تا تاریخ ۱۸ دی ماه ۱۴۰۰ پاکات خود را به صندوق پستی ۷۸۱۸۵-۴۴۵ شرکت مجتمع جهان فولاد سیرجان تحویل نمایند.

شرکت های متقاضی می توانند شرایط، اسناد مناقصه و مشخصات اقلام موضوع را از طریق مراجعه به آدرس اینترنتی www.sjsco.ir دریافت نمایند.

اسناد و مدارک:

- ۱- درخواست رسمی. (ذکر آدرس ایمیل، شماره تماس تلفن ثابت و همراه الزامی است).
- ۲- اساسنامه و مدارک ثبتی. (شماره ثبت، کد اقتصادی و شناسه ملی، گواهی ثبت، گواهی آخرین تغییرات و ...)
- ۳- گواهی نمایندگی از طرف تأمین کنندگان معتبر. (در صورت موجود بودن)
- ۴- رزومه، سوابق فروش و نمونه قراردادهای و توافقنامه های انجام شده با موضوع تأمین اقلام موضوع.
- ۵- مدارک و مستندات توان مالی با اسناد و مدارک مثبت.

شرایط:

- ۱- تضمین شرکت در مناقصه: ضمانت نامه بانکی معتبر و بدون قید و شرط و به نفع کارفرما و دارای اعتبار حداقل سه ماهه به نام شرکت مجتمع جهان فولاد سیرجان به مبلغ پنج میلیارد ریال (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) می باشد.
- ۲- ارائه اسناد و مستندات مذکور هیچگونه حقی برای متقاضیان ایجاد نمی کند.
- ۳- شرکت مجتمع جهان فولاد سیرجان در قبول یا رد هر یک از پیشنهادات مختار می باشد.
- ۴- جهت کسب اطلاعات بیشتر با شماره ۰۹۹۰۱۴۵۸۲۸۸ تماس حاصل نمایید. (پاسخگویی در ساعات اداری)
- ۵- هزینه چاپ آگهی، بر عهده برنده مناقصه می باشد.

واحد تدارکات و خرید شرکت مجتمع جهان فولاد سیرجان

سرور، راهت ادامه دارد...

دومین سالگرد شهادت سپهبد حاج قاسم سلیمانی

بر ملت شریف ایران اسلامی تسلیت باد.

روابط عمومی شورای اسلامی شهر سیرجان